

derde vriendschap tussen het hof en de Compagnie aan te wakkeren en de kroonprins makkelijker hanteerbaar te maken, maar het beantwoordt niet aan de verwachtingen, waarin men wel zou zijn geslaagd als de residenten wat politieker waren opgetreden. [fol. 29] Dat is ook in de brief van eind augustus 1763 medegedeeld en de koning is te kennen gegeven dat, daar hij beloofde zo mogelijk 30.000 pikol tin per jaar te kunnen leveren, de Compagnie dit slechts hoeft aan te nemen als ze er behoefte aan heeft. Men zei in elk geval op een betere leverantie van peper te rekenen. De afkeer bij Heren XVII van het verkopen van verouderde vaartuigen, zowel te Palembang, als ook te Malakka en Coromandel, is opgemerkt. Maar te Coromandel bracht een oude sloep nog wel 300 pagoden op. Die hoge prijs zegt niet veel, want die sloep Geertruida Susanna was al in 1729 gebouwd en ontegenzeggelijk afgevaaren. Maar om de doeleinden van Heren XVII te bereiken, is per circulaire opgedragen om werkelijk afgevaaren schepen te slopen, of uitsluitend de romp voor de sloep te verkopen, als dat voordeliger is. [fol. 30]

DJAMBI

Als Heren XVII de samenhang tussen de besluiten heeft overwogen, dan zullen zij meer goedkeuring genieten dan zij nu kregen. De wispelturigheid van de vorst en de daaruit voortvloeiende vrees voor onze bezetting daar enerzijds en het belang om daar te blijven om politieke redenen en om de Compagnie mettertijd schadeloos te stellen anderzijds, hebben door het tijdsverloop en verandering van zaken het nemen van besluiten nodig gemaakt. Er kunnen niet opeens meer effectieve middelen worden aangewend. Daar Heren XVII die kennen, is het overbodig en ook niet raadzaam die toe te passen. Voor het verdere gedrag van de koning en voor de aanmaningen ter bevordering van de peperverbouw wordt verwezen naar de oktoberbrief van 1761, die van eind december 1762 en vooral die van 10 mei 1763. De zaken daar leken niet ongunstiger te worden, maar uit de brieven van de resident van 16 april en 19 mei 1763 [fol. 31] bleek dat de vorst van Djambi omzichtig moet worden aangepakt. Dit is dan ook in de brief van 27 augustus aanbevolen.

SIAM

Men constateerde dat Heren XVII blijven bij het besluit om uit Siam te vertrekken. Daar de brief van 18 oktober 1761 met de bezwaren daartegen nog niet was aangekomen, is er nader over gesproken. De gouverneur-generaal merkt op)

--- dat wij dies opbrake niet anders uitwinnen zouden als, buyten de 4000 guldens die voor de ongelden dier residentie bepaald zijn, alleen de onkosten van een schip dat jaarlijks derwaarts gaat en voor 4 maanden tijds op 20.000 guldens gecalculeert moet worden. En dat daarentegen, indien men het sappanhout met particulieren liet aanbrengen, 'tgeen men reekend op 1.000.000 lb., of 8000 picols, zo voor Japan als Europa jaarlijks benodigt te hebben, die volgens hunne betuiging het voor niet minder zullen kunnen aanneemen als tegen f 6 het picol, zulks te staan zoude komen op f 48.000,- of bijna eens zoveel als het de Compagnie inkoops kost. Dat na vermoeden de particulieren ook niet meer zouden kunnen aanbrengen als 3 à 4000 picols en dus de helfte minder als de Compagnie van noden had. Dat het ook te bezien zoude wezen, als de koning bemerkte dat men, het land verlatende, egter onze benodigtheid door andere canalen zocht, of hij dien uitvoer uit represaille niet weleens verbieden en ons daardoor in groote verlegenheid zoude brengen, wijl dit hout, gelijk bekend is, voor Japan niet alleen onontbeerlijk is, maar dat zelfs Bima, 't eene jaar door het andere geslagen, geen 500.000 lb. Uitleverd. En dat men dus in cas van opbrake eerst en vooral zoude moeten zien of er lieden gevonden kunnen worden die de benodigde quantiteyt zoude willen aanvoeren, 'twelk een zaak is die U Wel Edele Hoogachth. mede aanmerken en onderstellen mogelijk te weezen.

Fol. 31r-32r.

(Nadat dit was overwogen is het niet raadzaam gevonden om dit kantoor nu geheel te verlaten. Wel kan het aantal dienaren wat verminderd worden. De rechten van de Compag-